

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za tri mesece . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za pol leta . . . 3.— „ 4.50 za vse leto . . . 6.— „ 9.— Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 urč., izven Trsta po 4 urč.

EDINOST

Oglašajo se računo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, do madi oglašajo itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprto reklamacije so preste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Zopet o tržaških odnošajih.

IV.

Tako je predsednik društva „Progresso“ — gospodarja v javnem življenju tržaškem — označil na sploh mišljenje, čustvovanje in cilje te spoštovane družbe. Potem so prešli k nekaterim konkretnim vprašanjem.

Tajnik je čital poročilo društvenega vodstva o predlogu, naj bi se mestnemu svetu doposlala spomenica ob vprašanju srednjih šol mestne občine, oziroma o nakani poddržavljanja teh šol. Obvestivši o sklepu mestnega sveta, da naj delegacija prouči vso stvar in potem stavi svoje predloge, obžaluje poročilo progressovo, da še danes, po preteku 3 mesecev, ne vemo ničesar o predlogih delegacije.

Žalostno da je to cincanje, kajti to vprašanje da je toli jasno, da ne treba nikarih študij, da se reče vladi odločni: ne! Ko gre za pouk mladine v materinem jeziku, tam ne morejo in ne smejo veljati niti finančni pomisleki. Ako pa vlada že hoče na vsak način razbremeniti občino v finančnem pogledu, zakaj — tako opaža zlobno to progressovo poročilo — ne odvzame občini družih bremen, kakor n. pr. onih za javno varnost?!

Torej niti vera v dobro voljo vlade za ohranjenje narodnega značaja srednjih šol tržaških, niti finančni pomisleki ne morejo zadržavati mestnega sveta, da ne bi dal vladi tacega odgovora, kakoršnega želi vse prebivalstvo: to je, da ga ni volja odposlati delegatov za pogajanja o poddržavljanju srednjih šol tržaških.

No, progressovci so lahko zadovoljni: kmalu po občnem zboru je mestni zbor dal vladi tak odgovor, kakor si ga je moglo le želeto pravo progressovsko srcé.

PODLISTEK.

Ob vodi.

Češki spisal Otokar Jirmař; poslovenil I. P. (Konec.)

„Prosim Vas . . . slikar! Na to ime še žid ničesar ne da! rekel je tkalec.

„Kaj pa še! Takemu mazaču!“ zadrila se je Majzlikova, „pacal je svete podobice za božja pota!“

„No, živili so se, kakor se je dalo“, zavzela se je za nju žena, katera je bila privedla starca, ter je dodala, ujevši sočuten pogled dame, boječe, s solznimi očmi: „Prosim, milostljiva gospa, pogledjte tega-le starčka! Sama kost in koža ga je! Vsaj ni za nobeno delo več!“

„Kaj pa mislite sedaj početi?“ obrnila se je dama do njega.

Starec je trenotek zamežiknil tenkimi, prozornimi trepalnicami ter odgovoril: „Denem ga v rakev.“

„Čudim se, da ga je tako zapustil“, rekel je nepričakovano dobro rejen, trebušast možiček s cilindrom na glavi in očali na rudečem nosu.

„Gospod, bil bi zanj dihal“, dejal je isti glas.

„To je ravno, Deco je treba kaznovati, mati!“

„Kako vendar, saj ga je živil!“

„E, živil — ne živil. To je odgoja! Lenuh! Lene roke, prazna glava, slaba volja, nikak po-

Predno pa spregovorimo par besed o dotičnem sklepu mestnega sveta, treba da se spomnimo na kratko razprave, ki se je bila vnela o tem predmetu na občnem zboru progressovcev.

Prvi se je oglašil k besedi znani „leader“ progressove večine v mestnem zboru, g. Cambon, povprašuje: koji vzroki so pravo za pravo doveli vlado do tega, da stavlja take zahteve do mestne občine tržaške? Saj so občinske srednje šole tržaške zasebna last, last občine. Govornik meni, da je sedanja zahteva vlade v nasprotju z dejstvom, da je ista vada podelila pravico javnosti istim občinskim srednjim šolam tržaškim. Ni verjeti torej zatrenju, da gre tu za kako splošno odredbo. A čudno je, kako se more sploh misliti, da bi občinski zastop odstopil te srednje šole, za kojih pridobitev in ohranitev je trebalo toliko bojev. Mesto da bi uveli tudi na državnih šolah italijansčino kakor učni predmet, pa hočejo še spraviti v nevarnost „narodni značaj“ srednjih šol občinskih. Tozadevna interpelacija v državnem zboru je ostala brez vspeha. G. Cambon pa se je skliceval še na drug vzgled, da dokaže nevarnost za značaj srednjih šol, ako bi iste prešle v državno upravo. Pri-povedoval je namreč, kako vlada nikakor noče potrditi imenovanja prof. Friedricha ravnateljem občinske realke, dasi uživa isti polno zupanje mestnega sveta. To odklanjanje da se opira na jedino dejstvo, da se prof. Friedrich ni dvignil raz stol, ko je došel v šolo „ne vem koji vladni funkcionar“. Ta mož pa da ni jedina žrtev. Trije drugi profesorji na občinskih šolah da so naprosili za umirovljenje le po pritisku vlade. Govornik je obžaloval, da vladni funkcionarji na srednjih šolah ne umejo italijanskega jezika kakor bi trebalo. Z Duňaja doli pa pošiljajo profesorjev, ki ni malo ne poznajo naših odnošajev. In ob takih okolnostih — tako je vskliknil govornik — naj bi

gum, nikaka vstrajnost. Ako jim ne gre vse po njihovi glavi, takoj se streljajo, ker ne vedo, kaj je dolžnost. Roditelji, zakon, ljudsko menenje . . . to vse ni nič . . . samo on . . . Odgoja — samoodgoja . . . Taka je sedanja mladost!“

„Dobro!“ zakričal je tkalec, hoté z jedno besedo mnogo povedati. „Siromak se vendar le za to ženi, da ima deco . . .“

Homeričen smeh pretrgal ga je.

„Seveda“, kričal je dalje „da ima podporo na stara leta!“

„Tukaj-le imate primero: leta in leta trudil se je zanj in ko ga je vendar nečemu naučil, je sinček za nekim dekletom . . .“

„Še tega se manjka!“ razjezila se je Majzlikova. „Tak mogočen gospod . . . Ta bi morala imeti vseh sedem ženskih vrlin!“

„Zakaj je torej prav za prav skočil v vodo?“ poizvedovala je dama.

„Pokregali so se, prosim“, bil je odgovor. „Često so se prepirali. Kadar je stari hotel kaj prodati, vedno so se pulili za to.“

„In kolikokrat je zares lepo sliko raztrgal na drobne koščke“, dodal je kramar.

„No, hotel ga je tacega imeti“, rekla je Maj-

*) Izvirnik slove: „Ta by musila mít sedm pé“. Narod češki pravi, da mora deklica imeti sedem vrlin (začetna črka vsake te vrline je p, zatorej „sedem pé“), da je popolna. Biti mora: poctivá, krepostná; pilná, pridná; poslušná, ubogljivá; pravdomluvná, resnicoljubná; pracovitá, delavná; pobožná, pobožná; penežitá, petičná. Op. prelagateljeva.

prepuščali državni upravi svoje občinske srednje šole!!

Gosp. Piccoli se je oglašil za besedo v obrambo mestnega sveta, kojemu očita poročilo, da zanemarija svojo dolžnost. Govornik naglašja, da so tehtni razlogi prisilili mestni svet, da je stvar izročil delegaciji v presojo, a isti ni nikdar zanemaril svoje dolžnosti kakor varuh „naše“ narodnosti in italijanstva naših šol.

Tudi g. M. Luzzatto se je izrekel za predlog vodstva, naj se vladi odgovori s kratkim in odločnim: Ne! Kajti — menil je govornik — kdor se spušča v pogajanja, ta mora biti pripravljen tudi na koncesije. V take koncesije pa nikakor ne more privoliti slavni mestni zastop: ker ni misliti na to, da bi vlada dala jamstvo za ohranjenje „narodnega značaja“ mestnega gimnazija in mestne realke; tako bi tudi kaj obljubila, ne bi imelo stalnosti; ker vlada bi že našla sredstva, da se povlasti popolnoma teh šol in tudi premeni učni jezik, ako bi smatrala to za potrebno, z ozirom na politiške dogodke. Zato je govornik proti vsakemu pogajanju z vlado in bi značilo po njegovem menenju le žrtev na lastnem dostojanstvu, ako bi se mestni svet spuščal v pogajanja z vlado. Govornik je torej za predlog vodstva, da se je obrniti do mestnega sveta, da isti odkloni poziv vlade na pogajanja.

Kakor že gori omenjeno, se je tudi res zgodilo tako. Ni malo nam ne prihaja na misel, da bi hoteli nastopati kakor zagovorniki vlade v tem nje boju z občinskim zastopom tržaškim; v prvo nismo poklicani v to, v drugo pa tudi nimamo ni malo povoda v to. Najmanj pa bi mogli stopiti na vladno stran v zadevi profesorja Friedricha, ki je res korenit strokovnjak na šolskem polju.

Stvarno torej nočemo polemizovati o nazorih

zlikova. „Vedno mu je laskal: „Velik gospod bodeš, slaven mož . . .“ Sedaj pa ima!“

„Vedno je pravil“, razlagal je kramar: „Krasno si me odgojil, še preživiti se ne znam.“ Ubožec stari! Srčno kri bi bil pretil zanj!“

„Kam pa se pride v sedanjih časih brez protekcije“, oglašil se je debeli gospod z očali, ter dodal, obrnen k tkalcu: „Vedeti morate, so-meščane, da sedaj ne vprašajo več mladega moža, kaj da zna, ampak kakšnega da je mišljenja. Ako ima priporočilo, je že to nekakovo jamstvo.“

„Torej dobro spričevalo ne velja nič?“ vprašal je postrešček.

„Dandanes spričevalo! Gospodine zlati! Prepričanje! Za to gre, kakšno suknjo da nosite, za drugo se ne briga noben vrag!“

„Država bi imela pomagati“, menil je barvar z vijoličastoplavimi rokavi in pomerančnorumenimi nohti.

„Vsaj imamo vendar ustanove in fonde“, dejal je gospod z očali.

„In protekcijo!“ zasmejal se je postrešček. „Imam sina podučitelja. Petnajst let že čaka na boljšo službo, toda ker ni klečeplazec, zastonj čaka na povišanje.“

Gospod pogledal je dami v rosne oči, vzela iz denarnika petak ter ga potisnil Štěpini v naprsni žep.

„Tako bode najbolje“, zašepetal je ter odpeljal damo skozi množico, ki se je umikala zadovoljno.

slavne družbe progressove, marveč dokazati hočemo, kako se tudi najlepši nauki preminjajo v grde karikature, ako se izvajajo takó, kakor je to običajno od strani stranke progressove.

Ob vsaki drugi besedi je naglašala družba progressova, kakó treba čuvati narodni značaj šolstva, kako so se jezili na vlado, ki pošilja doli profesorjev, ki ne poznajo odnošajev in ki ne poznajo onega, kar je že v krvi njih učencem, vsled česar ni pričakovati od takih učiteljev onega blagodejnega vplivanja na mišljenje in čustvovanje učencev, ki je potrebno, ako hočemo, da šola ne bode samo natezalnica raznih suhih znanostij, ampak vzgojevalnica čutečih mož.

A kako delajo ravno ista gospóda progressova v praksi, kakó bijejo oni sami v obraz tem lepim naukom v vihri javnega življenja!! Kako plamti pravicoljubje v njih, kadar menijo, da se njim krivica godi, dočim so ravno oni najtrdovratniši zagovorniki krivice, kadar trpimo pod nje težo — mi Slovani! Za svoje šole zahtevajo vseh možganih garancij v ohranjenju narodnega značaja, sami pa tirajo šolsko politiko najnasilnejšega raznarodovanja — slovenskih otrok! Oni protestujejo proti vladnim funkcionarjem, ki niso popolnoma zmožni njih italijanskega jezika, oni sami pa nameščajo na slovenskih šolah močij, ki ne umejo tega jezika. Za svoje šole zahtevajo najširše avtonomije in samostalnosti, z ozirom na šole v okolici tržaški pa nočejo dovoliti ni najmanjšega vpliva onim, kojim so namenjene te šole, dá, tako daleč seza to kršenje načela šolske samouprave, da se ne spoštuje niti verski čut prebivalstva, kajti vrhno vodstvo šolskih agend vodi v našem občinskem zastopu — Žid! Za-se torej samoupravo, drugim absolutizem; za-se varovanje narodnega značaja, drugim raznarodovanje! Taki so ta gospóda! V svojem društvu so zagovorniki narodnega načela, v praktičnem življenju pa pospeševalci poitalijančevanja Slovencev in gori na Dunaju tesni zavezniki germanizatorjev, seveda s pogojem, da se isti ne dotaknejo „italijanskega območja“!! Naj le drobne lepe fraze na svojih shodih, naj si le brusijo jezik se svojim „liberalizmom“, naj le protestujejo proti krivicam; mi poznamo vendar-le in predobro pravo ceno njih pravicoljubja! Čudno je res, da so uprav oni, ki delajo krivice sleherni dan in za vsakom vogalom, najbolj občutni, kadar menijo, da se njim krivica godi. —

Ob zaključku tega članka pa se moramo seveda zopet obrniti do naših ljubih, dragih prijateljev „konservativcev“, da jim poklonimo dišečo cvetko: v isti hip, ko so progressovci odločno odklonili vsako pogajanje z vlado in se izjavili celó, da bi taka pogajanja značila žrtev na lastnem dostojanstvu — in to je, menimo, hud in oster tobak —, v isti hip so pričeli voditelji konservativcev pogajati se z istimi progressovci radi sklepa kompromisa za bodoče

„Norci, prišli so sem kakor v gledališče na predstavo... dobro srce pa imajo“, godrnjala je Majzlikova. „No, ta rabi denar ko sol.“

„Aa!“ zastokal je Štěpina ter bolestno zaméznil. Nemi pogled, poln izraza, uprt na gladino reke, obdolževal jo je brezmejnega svojega gorja.

Delavci so odšli; ljudje so se jeli razhajati. Slednjič prišel je zdravnik in stražniki. Za njimi je vleklo občinsko krsto dvoje potepuhov, katerima se je rudečilo lice in cvelo kakor mak vsled preobilnega žganjepitja. Zdravnik konstatoval je smrt. Potepuha zgrabila sta mrlíca za roke in noge.

Štěpina vrgel se je na drago truplo ter skril lice na njegovih prsih. Tudi zdravnik ni ga mogel pregnati. Ko je vzdignil obličje, zablistale so male oči, polne divje strasti, na nosilnico. Iz grla izvilo se mu je rujošenje ranjene zverine, suhi prsti pa so se zagreblili v obleko utopljenčeve. Morali so mu jo ali iztrgati iz pesti ali pa raz mrtveca.

Truplo zagrmelo je v krsto, pokrov je padel, a potepuha, zardela v topo lice, odnesla sta breme na jakih ramenih.

Štěpina — zavedši se — ustal je naglo, stopil korak naprej, razpel roke proti nebu ter se kakor hloď po vsej svoji dolžini zrušil na obličje.

Ko so ga vzdignili — bil je mrtev.

volitve. Takim možem se seveda ne čudimo ni malo, da so junaški pokazali svoje peté, ko je trebalo nastopiti za opetovano željo vlade, gledé podržavljenja naših srednjih šol. Tako je prišlo seveda, da je mestni zbor odklonil povabilo vlade z vsemi proti petim glasom: treh Slovencev in dveh konservativcev. Sam Bog vedi, od kje sta še ta dva dobila toliko poguma. Naše občudovanje!

Taki so tržaški odnošaji: progressovci se upirajo osrednji vladi, vladna stranka pa je — ne podpira takrat, kadar bi bilo to najbolj potrebno.

DOPI SI.

Z dežele (Izv. dopis). Dovolite mi, da nekoliko odgovorim na dopis iz Trsta, priobčen v „Edinosti“ od 28. aprila (zveč. izdanje), v kojem dopisnik toži o slabem položaju finančne straže ter prosi, da bi se tudi na isto vzelo nekoliko ozira o povišanju plač državnim uradnikom in služabnikom.

G. dopisnik šteje finančne stražnike med najinteligentnije „moštvo“. O tem se nočem prepirati, bódi mu ta čast! Pripomniti pa moram, da je vsakemu javnemu služabniku dolžnost, da pozna one zakonite predpise, kojih potrebuje v svojem službovanju.

G. dopisnik govori tudi o nekih „dijetah“ davčnih eksekutorjev. in sicer tako, da bi človek moral meniti, Bog sam vedi kaki kapitalisti so ti srečni eksekutorji. — Ti poslednji le obžalujejo, da ni res tako, kakor slika dopisnik „Edinosti“. Sosebno pa smemo reči, da je le malo javnih služabnikov, ki bi bili izpostavljeni tolikim nevarnostim, grdogledanju od strani ljudstva, vremenskim nezgodam, kakor ravno davčni eksekutorji.

Eksekutor! Koli grenak kruh je to! Nevedno ljudstvo smatra tega siromaka svojim sovražnikom, svojim tlačiteljem in izmозgovateljem, in ne pomisli, da siromak dela to, kar mora: — svojo dolžnost. Tudi mi eksekutorji moramo skrbeti le za državni erar in ne za korist posamičnikov in zato je grenak naš kruh. Spolnjevati moramo pač svojo dolžnost, trudno in neumorno, a poleg tega nam je nameščenje tako „stalno“, da moramo biti pripravljeni sleherni dan na to, da dobimo na pisalni mizi pohvalno pismo: „Jutri te ne rabimo več“. — Potem, ko je eksekutor potrosil v državni službi svoje najboljše življenske moči, mora vzeti palico v roko in z družinico vred — s trebulo za kruhom. — In kaka nam je plača! Štiri leta mora služiti brez pregreška, da se prikoplje do mesečnih 45 gld. in s tem si dosege vrhunec svoje karijere, imej družino ali bodi brez nje. Ko smo v službi zunaj po selih, imamo res 84 nvč. za prenočišče. A kaj je to, ako moraš biti pod tujo streho in na potu noč in dan! Nekdaj smo dobivali stalne remuneracije, ki so znašale 40 do 50 gld. na leto. Sedaj pa je odpadlo, kakor se nam javlja, še to, in bode vse zavisno od dobre ali slabe volje višje oblasti.

Eksekutor mora često vršiti svojo službo po ves teden in celó 14 dni, med priprostim, bornim ljudstvom. Da, često mine po 14 dni, predno more videti svojo ubogo zapuščeno družino. A poleg tega ga nikdo ne vpraša: kako si živel, ali si jedel, ali si pil, pač pa: ali si natančno spolnil svoje dolžnosti? Tudi nas vsprejemajo davkoplačevalci z veliko „častjo“. Hitro ko opazijo, da se bliža eksekutor, kličejo: „Vidiš, ga že hudič nese!“ Taki pozdravi veljajo nam, kakor da bi tlačili ljudstvo — v svojo korist. Ali ni trpko življenje to?!

A izpostavljeni nevolji siromašnega ljudstva, opravljajoči toli odijozen posel za toli siromaško plačilo, nimamo ga nikjer zagovornika ali zaščitnika. Pridno tirjaj državne in nedržavne davke, bódi strog in prijazen povsod in ne zameri se nikomur; in če se ti prigodi kaj „neprijetnega“, pokopan si lahko brez blagoslova. Često si z želodcem v veliki zadregi in često ne dobiš gorke jedi, tudi ko bi šlo za življenje in smrt. Po bornih kočah, po hribih in dolinah, v dežju in v vročini, v burji in snegu moraš si pomagati kakor veš in znaš, ker si oddaljen po 7—8 ur od svoje postaje. Tako zapuščenega tolaži te le nada, da se povrneš živ na svoj dom. In kako je preživljati svojo

družino? Finančnim stražnikom in njih družinam doiočena je vsaj, dokler so v službi, podpora in stanovanje, česar vsega nima davčni eksekutor. Najskromnije stanovanje stane ga najmanje 100 goldinarjev.

Vidite torej, dopisnik iz krogov finančne straže, da kruh davčnih eksekutorjev je morda še grenkeji, nego pa vaš.

In kakov je konec? Če ti je sreča posebno mila — a to so sila redki slučaji — da si doslužil celih 40 let, potem ti je odprta pot, da moreš prositi — Najvišje milosti.

Pravično bi bilo torej, da bi se upoštevalo tudi nas kakor poštene in trpeče državne služabnike. Ako imamo že predpisov za kazni, imeli naj bi takih tudi za slučaje bolezni in onemoglosti ter za preskrbljenje na starost. Le tako bi nam došla vspodbuja za vestno izpolnjevanje svoje teške in kočljive službe.

In tako se obračam do viših finančnih oblasti in do velespoštovanih gg. državnih poslancev, da bi se spomnili tudi nas davčnih eksekutorjev o splošnem urejevanju plač. *Alba.*

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 5. maja 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica je včeraj nadaljevala razpravo o volilni preosnovi. Vsprejeli so se §§. 28, 31, 32, 33 in 40. §. 31 s pristavkom posl. Schückerja, da je čas za oddajanje glasov določiti tako, da bode zajamčeno vsem volilem izvrševanje volilnega prava.

Dunajsko vprašanje. Glasom dunajskih poročil je klub antisemitov definitivno določil agestavo predsedništva v občinskem zastopu. Županom bode izvoljen svetovalec Strobach — tesen somišljenik dra. Luegerju —, I. podžupanom dr. Lueger, II. podžupanom dr. Neumayer. Poslednji se nagiblje bolj na nemško-nacionalno stran. Vendar pa je moral izjaviti slovesno in se obvezati, da ne bode gojil nikake ukupnosti z znanim in glasovitim Prusjakom Schönererjem.

Obnovljenje pogodbe z Ogersko. Kvotni deputaciji sta že objavili svoji poročili. Isti soglašati v tem, da je obnoviti pogodbo za dobo desetih let in da se ohrani ukupnost v carinarstvu. Diference pa bi bile nastopne: Ogerska deputacija odklanja, da bi ona polovica od vojne krajine še na dalje nosila posebno breme 2% od skupnega prispevka, ampak zahteva, da se ves prispevek Ogerske združi v jedno svoto; avstrijska deputacija zahteva, da se prispevka od te in one strani določita po razmerju 58:42, odštevisi gori omenjeni 2%-ni prispevek, katero razmerje se je zračunilo na podlagi števila prebivalstva in obojestranskih kosmatih dohodkov, dočim ogerska deputacija noče vsprejeti tega „ključa“, ampak zahteva na podlagi dosedanjega računjanja po direktnih in indirektnih davkih razmerje 31:46:68. Radi verjamemo, pa si Ogri žele dosedanjega razmerja. Mi si ga pa ne želimo.

Dogodki na Ogerskem. Odpor proti nasilju Madjarov narašča med vsemi narodnostmi — tudi med Nemci. — Seveda so Madjari razsrjeni vsled tega odpora in hočeje dati duška svoji jezi zlasti proti Srbiji s tem, da vsi madjarski dostojanstveniki odlože srbska odlikovanja, ki so jim bila podeljena ob različnih prilikah. — Sicer pa je jako značilno za sodbo, ki jo goje na najvišem mestu o krogih, gospodovalnih sedaj na Ogerskem, da sproga ministerskega predsednika barona Banffyja ni smela na soarejo, privejeno sinoči na dvoru.

Umorstvo na perzijskem šahu. Naslednikom umorjenega vladarja Perzije in proglašen njega sin Muzzafereddin. Pripoznali so ga tudi njega bratje in so mu izrekli svojo udanost vsi principi guvernerji in ministri.

Italija v Afriki. Kakor smo že sporočili, trčila je italijanska vojska, namenjena v osvoboditev obkoljene utrdbे Adigrat, pri selu Barakit na predstraže sovražne vojske. (Barakit leži kakih 34 kilometrov zračne črte severno Adigrata. O tej praksi da so Italijani vrgli sovražnike, toda skeptični kakor smo, ne verujemo nič kaj v to najnovejšo „italijansko zmago“, kajti Italijani sami priznajo, da jim je zaprta pot v Adigrat. Nadalje

treba pomisliti, da bode Italijanom sila težko prodrati do utrdb, kajti Adigrat obkoljujoči ras pričakujejo še pomoči, koje jim je obljubil Menelik. Rimski listi različnih barv pa se kljub temu nadejajo skorajšnje zmage Baldissera in osvoboditve Adigrata. Pravijo, da se je general Heusch približal že na 10 km. Adigratu.

Različne vesti.

Imenovanje. Namestništveni tajnik Alojzij Lasciac (Laščak) premeščen je v Poreč za vodjo tamošnjega okrajnega glavarstva. Na njega mesto je imenovan vladnim komisarjem pri „Delalskem podpornem društvu“ in „Tržaškem podpornem in bralnem društvu“ okrajni komisar pri namestništvu, Anton Rebek.

Velika akademija „Tržaškega Sokola“. V popolnitev našega poročila o „Sokolovi“ akademiji, ki je bilo sestavljeno na podlagi beležk, nabranih v vsej naglici, podajemo tu še nekoliko podrobnosti: Gledé skupnega nastopa in odstopa nam je omeniti, da so vršili popolnoma svojo dolžnost predtelovalci posamičnih oddelkov. Stareji oddelok vodil je vrli predtelovalac brat dr. Rybař, ki je posebno eleganco in izbornost vršil vaje na bradljah in na konju. Isto velja o telovadcu bratu drd. Gulinu. Ženski oddelok vodila je predtelovalkinja posestrima Nehrony. Ta oddelok je telovadil zares dobro. Posebno pa se je odlikovala telovadkinja posestrima Semie, ki je vršila teške vaje na bradljah, nadalje posestrimi Erjavc in Drenik. Iste tri telovadkinje pokazale so svojo brhkost i o skoku v daljavo, skočile so na 275 m. Posebnim zadoščenjem beležimo tudi, da sti o prostih vajah sodelovali i posestrimi novega II. ženskega oddelka, Mária in Modičeva. — Izmed gojencev odklikovali so se trije predtelovalci Klemenc, Pertot in Zupančič. Od vseh treh nadejati se je, da postanejo vrli „Sokol“. Pri prvem oddelku omeniti nam je posebno še predtelovalca brata Strnišo in telovadca brata Oblaka, ki sta oba pokazala izredno krepke mišice, izvršujoča neobičajno težke vaje na drogu in na bradljah. — H sklepu nam je še pohvalno omeniti 5 in pol letnega gojenca Ulčakarja, ki je pokazal v takih pritlikavcih neobičajen pogum in veselje do telovakbe, ki bi moglo služiti v vspodbujajo marsikajemu slovenskemu očetu.

Ponavljamo še jedenkrat, da se sme naš „Sokol“ ponášati s svojo „vojsko“ in s svojimi žilavimi telovadci in brhkimi telovadkinjami! Vsepeh letošnje akademije je migljaj bodočemu odboru „Sokola“, da bode moral za prihodnjo akademijo skrbeti za druge, večje prostore.

Slovenščina v Trstu na pošti in magistratu.

— Pišejo nam: Neko županstvo na Vipavskem je poslalo c. k. r. namestništvu znesek 1 gld. 20 nvč. za 10 iztisov delavskih bukvic. Vsled reklamacije je sporočila tržaška pošta, da je poštno nakaznico izročila mesto namestništvu — mestnemu magistratu — zato, ker je bil govor o nekih delavskih bukvicah, katere naj izda magistrat. In magistrat je znesek tudi prejel. — Toda takepomote so mogoče le: 1.) ako so uradniki na pošti in magistratu v Trstu v resnici nevedni v slovenščini ali pa 2.) ako so tako zlobni, da nalašč delajo pomote in zmešnjave. Lepe razmere!

Iz učiteljskih krogov. Pišejo nam: Ne le v Istri — kakor je nedavno poročala „Edinost“ — ampak tudi na Goriškem je pomanjkanje učiteljev; več šol je zaprtih, a več moči primanjkuje na večrazrednicah. Zakaj to? Glavni vzrok je pač premalenkostna plača, ki je v Avstriji blizu najnižja in pa bagatelno postopanje z učitelji in njih zadevami od raznih strani. Učitelji in učiteljice si pomagajo v druge kraje; roditelji ne marajo pošiljati mladine svoje na učiteljske, ker vedo, da bi ne imeli kakor prihodnji učitelji — primerne bodočnosti; povsod drugod je boljše.

Kdo naj bi drugače mislil, ako vidi, kako se postopa z učiteljskimi zadevami. Koliko let je že od tega, odkar se je govorilo in soglasno sklepalo v deželnem zboru v Gorici o nekem malenkostnem zboljšanju učiteljskih plač? In še zdaj ni nič — niti tega ne vemo, kako je rešil zadevo deželni zbor v zadnjem zasedanju. Obljubljeno je bilo sicer, da se dotični zakonski načrt objavi po završenem zasedanju, a obljubiti in storiti je menda

preveč in tako gre dalje. Zboljšanje je imelo priti v veljavo s 1. januarjem 1895., a še zdaj ne vemo, kaj in kako je sklenil dež. zbor. — Hitrost 19. veka! —

Učiteljsko društvo za okraj Voloski razposlalo je nastopni poziv: Potpisano cijenim se pozvati Vas na redovitu glavnu skupstinu, koja će se obdržavati dne 21. maja o. g. u Jelšanah uz sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Pregledanje računa, event. biranje revizionálnih odbora. 5. Biranje novog upravnog odbora. 6. Kako da učiteljstvo pridigne svoj ugled; izvješćuje društveni tajnik. 7. Izvješće gg. delegata o zadnjoj glavnoj skupštini „Zaveze“. 8. Dogovor o budućoj glavnoj skupštini „Zaveze“ u Opatiji i biranje pomoćnog odbora radi iste. 9. Promjena društvenih pravila. 10. uplata članarine. 11. Izbor delegata. 12. Razni predlozi. Svaki predlog ima se 8 dana prije najavit odboru. Početak na 9. ura izjutra u prostorijama tamošnje pučke škole. Prijatelji učiteljstva i škole bit će dobrodošli. Umoljava se, do tada poravnati možebitne račune sa društvenim blagajnikom. ODBOR.

Iz Sežane nam je došel popravek, da je „Sežanski ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda“ daroval veleč. g. Matija Sila, dekan v Tomaju, 4 Kr. in ne 2 Kr., kakor je bilo objavljeno zadnjič.

Poština in brzojavna urada v Poreču in Motovunu imata povodom občinskih volitev v Motovunu od 4. do 9. t. m. popolno dnevno službo.

Znižane vozne cene na zabavnih vlakih državne železnice. Od dne 1. maja t. l. naprej vozili bodo od postaje pri Sv. Andreju v Trstu ob nedeljah in praznikih zabavni vlaki v Boršt, oziroma Divačo in nazaj po nižanih cenah. Dotični vozni listki pa so veljavni samo za dotične zabavne vlake ter za vožnjo nazaj samo istega dne, katerega se je vršila vožnja tje. Za vse druge vlake nimajo tisti listki nikakoršne veljave.

Iz Trsta Sv. Andrej so sledeče cene: V Boršt in nazaj II. raz. 66 nč. in III. raz. 38 nč.; v Drago in nazaj II. raz. 66 nč. in III. 38 nč.; v Hrpelje-Kozino in nazaj II. raz. 96 nč. in III. 54 nč.; v Rodik in nazaj II. raz. gld. 1:30 in III. raz. 72 nč.; v Divačo in nazaj gld. 1:30 in III. razred 72 nč.

Groza v tunelu. Na dolenski železnici je pri postaji Trebnje takozvani Anin predor (tunel). Te dni so štirje železniški delavci dospeli na malem železniškem vozičku baš v tunel, ko je pripihal vlak za njimi. Kričali so na vse grlo, toda strojevodja vlaka jih ni čul. Bilo je baš v sredi tunela. Delavci so si ohranili vendar toliko hladnokrvnosti, da so poskakali raz voziček ter se pritisnili s hrbtom na steno predora. V istem trenutku je že vlak trčil v voziček, ki se je razletel. Strojvodja je vsled sunka ustavil vlak. Popotnikov se je polotil velik strah, kajti vlak je stal v črni temi in ni bilo videti ne vhoda ne izhoda v tunel, ker je predor v krivi črti. Ljudje so kričali, da je bila groza, kajti nihče ni znal, kaj se je dogodilo. Slednjič so vendar prihiteli sprevodniki s svojimi svetilkami, pospravili so v stran komade razbitega vozička in vlak je zatem nadaljeval svojo vožnjo.

Prošnja. Na akademiji „Tržaškega Sokola“ je nekdo zamenjal svoj klobuk. Dotičnik naj se blagohotno oglasi v našem uredništvu, kjer dobi svoj pravi klobuk!

Češčena si Marija!

Sliki. — Spisal B—č.

I.

Češčena si Marija! . . . Skozi cerkveno okno padajo žarki vzhajajočega solnca. Trepetajo na dragocenih preprogah, na srebrnih svečnikih, poljubljajo obraz Milosti polne . . . Smehljá se zunaj rdeče se jutro, smehljá se blagosti na prestolu Gospa . . .

Ob altarju kleči pred čudodelno podobo mlad duhovnik. Sklepa roki v pobožno molitev . . . Beži zunaj noč, umika se tema — luči . . . Češčena si Marija, milosti polna! . . .

Obraz matere Gospoda sije od dobrote . . . Povesi se duhovniku glava. Drugo podobo gleda pred duševnimi očmi: zlate kodre, modre oči — oči modre, globoke kot večnost.

Vrsti se slika za sliko . . . sreča, prevara odpoved . . . Na obrazu poznajo se mu nekdanje boli . . . Davne boli! Izpopolnjuje se slika: sladke besede zvenele so mu tedaj na uho, iz modrih očí sijal mu je ljubezni žar . . .

Lepa podoba!

Prodira dalje njegov pogled . . . Vzšla mu je pomlad. Hodeval je po tratah, nabiral je cvetje in njo je kitil žnjim. Kakor otrok se je veselil, ko jo je gledal sredi belega cvetja . . .

Zamišljen kloni glavo . . . vidi drugo sliko. Odpadalo je cvetje, drhtelo srce, v eno lo je belo cvetje na njej . . . Zašla mu je pomlad!

Temna podoba — prošle bóli! Trpel je nekoč, sedaj je — rešen.

Mir, sveti mir navdaja obližje duhovnikovo. Hvaležno povzdiga pogled gori, kjer zarija rdeči prestol brez madeža Spočete. Obraz matere Gospoda sije od blagosti. Bežijo zunaj megle, zmota umika se resnici . . . Jasno sije solnce.

Sklepa roki duhovnik v pobožni molitvi . . . „Češčena si Marija, milosti polna!“

II.

Sobota večer. Težkih korakov vrača se težak domov. Kolne — razbija. Iz gostilnic ob cesti glase se vrisč, petje, godba . . . Pleše mu zemlja pred očmi, kakor v spanju čuje vse. Sam ne vé, da proklinja nebesa, svet, ženo, deco, sam ne vé — zakaj . . . Glasita se okolu njega petje, godba . . . Še . . . še! . . . Poseže v žep. Prazen! Divje grohoče, šum okolu njega postaja mu neznošen . . . Pil je, pil ž — njo . . . Žujo — ali jo pozna? — Kaj mu mari, kdo je!

Lep večer je bil. Pil je — vino teši skrbí. Pil je, dalje pil — z vinom prihaja up, pogum. Vlival je dalje rumeno vino v se — zavrtelo se je okolu njega, oko žarelo strasti . . . Pila sta — oba, ona razposajena neznanka in on omamljen vžite pijače. Pila sta . . .

Prazen žep. Doma pričakuje ga žena, bolehná, zvesta žena, gladna, drobna deca . . . On kolne, razbija. Vrisč okolu njega postaja mu neznošen . . . Dalje . . . naprej! Kam hiti — kaj mu mari!

Deca sama doma . . . Spé mali angelji. Bog čuje nad njimi — nedolžnimi. Mati se je zavila v staro, raztrgano ruto in odšla tiho . . . Hiti po ulicah . . . Iz gostilnic ob cesti glasi se hrup, petje, godba . . . Hiti dalje . . . Krasna noč! Bliščé se zvezde na nebesnem oboku, z vrtov pihlja vetrec . . . drevje šepeče tajinstveno, tako — čudne. Zidovje cerkve zasveti se v mesečini. Pred cerkvijo je žena, vidi luč pred Najsvetejšim in pred kipom Tolažnice žalostnih. Prestopa prag svetišča . . . Kolena se ji zašibé in vrže se v prah pred Njo — milostno. Moliti je prišla — za njega, za zgubljenega moža . . .

Tam za cerkvijo šumi globoka, deroča voda. . . Žena začuje kletev, divji hrohot. Tesno ji je, iz cerkve jo vleče nevidna moč, podi jo doli proti globoki, deroči reki. Ob bregu omahuje človek — trenotek in pokopan bo v valovih. Sedaj . . . hvala Bogu, tu je za časa. Stoj, nesrečni človek! . . . On omahuje, komaj ga je vzdržala na bregu. Ne drže ga več nogi, mrmra nerazumljivo — zgrudi se na kamenje pred njo . . . Smrti je ote! Pogleda mu žena v obraz: njen mož! . . . „Češčena si Marija, milosti polna!“

Narodno-gopodarske stvari.

Bilanca zavarovalne družbe „Assicurazioni Generali v Trstu.“ Ta bogata zavarovalna družba obelodanila je ravnokar svoje poročilo in obračun za upravno leto 1895., to je 65. društveno leto. Številke kažejo, da je družba zaključila i omenjenega leta svoje račune z dobičkom, ki je celó nadkrilil nadeje. Previdno društveno vodstvo pa ni vsled tega razdelilo večih dividend delničarjem, ampak pomnožilo je rezervne zaklade posamičnih oddelkov. V svoji previdnosti šlo je vodstvo takó daleč, da nameruje osnovati poseben rezervni zaklad, da odškoduje iz istega za 1/2% znižane obresti rezerve, ki so se letos računali s 4%. V ta namen treba spremeniti določbe §. 43. društvenih pravil, med tem pa je društveno vodstvo pokrilo iz zakladov, ki so bili na razpoloženje, one

Lastnik politično društvo „Edinosti“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Julij Mikota**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.